

Beleidsregel voorschoolse educatie 2019

Betreft: Achtergrondinformatie van Spelenderwijs Utrecht

Datum: 16 september 2018

Voor: Gemeenteraadsleden Utrecht

Van: Carine Thesingh - bestuurder Spelenderwijs Utrecht

Knelpunten die voortvloeien uit de beleidsregel en tarieven voor 2019

Sinds het ontstaan van Spelenderwijs Utrecht in 2013 hebben we samen met de gemeente een optimaal aanbod van voorschoolse educatie voor doelgroeppeuters gerealiseerd in de gemeente Utrecht. De afgelopen jaren was de gemeente Utrecht een betrokken opdrachtgever en heeft er voor gezorgd dat de voorschoolse educatie in Utrecht van hoge kwaliteit is. Dit is gelukt omdat gezamenlijke keuzes gemaakt zijn over belangrijke thema's als deskundigheid, groepsgrootte, doorgaande lijn met het basisonderwijs, huisvesting en zorgstructuur.

Het landelijke beleid en de daaruit voortkomende financiering veroorzaakten in de afgelopen jaren veel onzekerheden voor de gemeente Utrecht. Er ligt dan ook sinds enige tijd een gezamenlijke uitdaging om de opgelegde harmonisatie vorm te geven.

In de beleidsregel 2019 vormt de harmonisatie van de peuterspeelzalen onder de wet kinderopvang het uitgangspunt. De gemeente stuurt op hybride financiering en het creëren van een open speelveld voor alle kinderopvangorganisaties. Spelenderwijs geeft graag mee vorm aan een eerlijke harmonisatie. Wij constateren echter dat de gemeente een ongelijk speelveld heeft gecreëerd en voor Spelenderwijs in 2019 een faillissement dreigt wanneer we een subsidieverzoek indienen op basis van de beleidsregel 2019. Het jaar 2019 wordt gezien als een overgangsjaar en de ambtenaren en het college van B&W hebben vooraf aangegeven dat het een beleidsluwe beleidsregel is. Echter met de beleidsregel 2019 wordt wel degelijk nieuw financieel- en huisvestingsbeleid ingezet dat een schaduw vooruitwerpt over de jaren 2020-2025. Met de beleidsregel 2019 wordt in onze ogen een structureel probleem gecreëerd dat alleen kan worden opgelost in een meerjaren perspectief.

We zijn in gesprek met de gemeente over oplossingen, maar er is nog geen zicht op een duurzame oplossing. Dit zou betekenen dat ruim 2200 peuters in Utrecht, waarvan 1380 doelgroepkinderen, vanaf 2019 niet langer bij Spelenderwijs terecht kunnen.

Consequenties van de beleidsregel 2019

Spelenderwijs is als organisatie uitvoerder van gemeentebestuur, met een daarbij behorende financiering. De gemeente heeft, ten aanzien van het beleid van de afgelopen jaren, in de nieuwe beleidsregel gebroken met het staande beleid en enkele fundamentele wijzigingen doorgevoerd, die structureel grote financiële gevolgen voor onze organisatie hebben. Hiermee creëert de gemeente een ongelijk speelveld ten nadele van Spelenderwijs. Het gaat om de volgende wijzigingen:

1. Cao Kinderopvang in plaats van cao Sociaal Werk

De gemeentesubsidie gaat niet langer uit van de cao Sociaal Werk. Dit blijkt uit het tarievenblad dat is gebaseerd op de loonkosten in de cao Kinderopvang. De loonkosten zijn in deze cao substantieel lager (30% lager loon en minder gunstige secundaire arbeidsvoorwaarden, 8%). Door de vakbond is berekend dat een overgang naar de cao Kinderopvang voor een periode van tien jaar frictiekosten met zich meebrengt. Dat betekent dat het nadeel gedurende die periode blijft bestaan.

Om de huidige situatie goed te kunnen interpreteren, is het van belang om terug te gaan naar de condities waaronder Spelenderwijs Utrecht in 2013 is opgericht. Na een onderhandse uitvraag van de gemeente Utrecht, in de sliptstream van Vernieuwend Welzijn, heeft Spelenderwijs de opdracht gekregen voor vier jaar de Voorschoolse Educatie (VE) uit te voeren. Dit is inmiddels twee keer verlengd. Bij de oprichting is Spelenderwijs uitgegaan van de eisen die de gemeente in de uitvraag stelde. De gemeente hanteerde bij de uitvraag het principe 'mens volgt werk' en 'overgang van onderneming'. In 2012 hebben wij voorgesteld dit als volgt in te vullen:

Bij de vormgeving gaan we uit van de geldende regelgeving met betrekking tot overgang van onderneming (omlegging subsidies en een uitvraag via een tender) en nemen daarom al het VE-personeel over van de welzijnsorganisaties met de destijds geldende arbeidsvoorwaarden.

De gemeente heeft met deze condities de opdracht aan ons verstrekt. Daarom hebben wij in 2013 alle VE-medewerkers en bijbehorende staf van Portes, Cumulus en Doenja Dienstverlening in de cao Sociaal Werk overgenomen. Het hanteren van deze cao is ook in lijn met het standpunt van de vakbonden. Zij geven aan dat voorschoolse educatie valt onder de werkingssfeer van de cao Sociaal Werk.

De gemeente geeft in de beleidsregel voor 2019 niet aan welke cao gehanteerd dient te worden, maar gaat bij de tariefstelling nu opeens uit van de cao Kinderopvang. Dit heeft de gemeentelijke projectleider Harmonisatie benoemd. Daarmee stuurt de gemeente er impliciet op dat de aanbieders van VE op basis van de cao Kinderopvang hun personeel belonen. Hiermee maakt de gemeente de uitvoering van VE door Spelenderwijs financieel onmogelijk.

Wij stellen voor dat de gemeente afziet van deze voorwaarde en tarieven blijft baseren op de loonkosten van de cao Sociaal Werk. Voorschoolse educatie is immers educatie en geen opvang. Dat staat harmoniseren niet in de weg. De werkingssfeer en arbeidsvoorwaarden in deze cao zijn passend voor het VE-werkveld en kan gewoon uitgevoerd worden onder de wet kinderopvang. Het is geen wetmatigheid dat organisaties die vallen onder de wet kinderopvang de cao Kinderopvang moeten hanteren. Zie ook het Besluit van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 20 maart 2018 tot algemeen verbindend verklaring van bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst Sociaal Werk. In die cao staat bij de werkingssfeer: "**peuterspeelzaalwerk**: het bieden van spelen/ en/of aanvullende ontwikkelingsmogelijkheden aan kinderen in de leeftijd vanaf 2 jaar tot aan het moment waarop zij basisonderwijs kunnen volgen, gedurende minder dan 4 aaneengesloten uren per dag". Omdat wij in 2013 daartoe genoodzaakt waren, en op basis van bovengenoemd besluit van de minister, valt Spelenderwijs dus onder de werkingssfeer van de CAO Welzijn. Spelenderwijs kan ook niet zelf besluiten over te gaan naar de CAO Kinderopvang. Hiertoe moet Spelenderwijs schriftelijke toestemming krijgen van het Overleg Arbeidsvoorwaarden Kinderopvang (OAK) en van de partijen bij de cao Sociaal Werk.

De werkingssfeer en arbeidsvoorwaarden in de cao Sociaal werk zijn ons inziens, in tegenstelling tot die van de cao Kinderopvang, passend voor het VE-werkveld. Wij verzoeken de gemeente om deze cao ook voor de volgende jaren als toekomstbestendig uitgangspunt te hanteren en door te rekenen in de tarieven. Daarmee biedt de gemeente elke aanbieder de mogelijkheid voorschoolse educatie van goede kwaliteit te leveren en blijven de arbeidsvoorwaarden en salariering dicht bij die van het onderwijs.

Voor 2020 heeft de minister aangegeven dat er voor de doelgroepkinderen 16 uur aangeboden moet worden (Utrecht biedt nu 10 uur aan). Met het oog op die toekomst kan er ook een efficiëntieslag gemaakt worden en worden tekorten kleiner. Daarom is het opstellen van een meerjarenbegroting erg nuttig en noodzakelijk.

2. Huisvesting

Voor huisvesting wordt tot 2019 geen huur in rekening gebracht bij Spelenderwijs. De gemeente vraagt vanaf 2019 een jaarbedrag van 23.000 euro per lokaal, ongeacht het aantal uren dat het lokaal in gebruik is. Spelenderwijs biedt op een dag maar 2 x 2,5 uur VE aan in tegenstelling tot de kinderopvang die het lokaal met 16 betalende ouders minimaal 8 uur bezet heeft waaronder een blokje VE. Het zal ook enige tijd duren voor andere huisvesting is gevonden, dan wel een financieel gezonde exploitatie van de huisvesting mogelijk is. Het probleem van de huisvesting zou kunnen worden verminderd door de huurprijs van een lokaal structureel te verlagen en op het niveau van de kosten voor een onderwijslokaal te stellen. Nu wordt voor de VE-lokalen een afschrijftermijn van 15 jaar gehanteerd in plaats van een periode van 30 jaar.

3. Kwaliteit voor alle peuters en geen focus meer op de kwetsbare peuter

De beleidsregel heeft als uitgangspunt dat alle peuters in de gemeente Utrecht aanbod van hoge kwaliteit krijgen. Er is geen focus meer op doelgroepkinderen. Gevolg hiervan kan zijn dat er veel nieuwe peutergroepen aangevraagd worden waar geen doelgroepkinderen in zitten en dat hierdoor de doelgroepkinderen op de wachtlijst blijven staan. Spelenderwijs heeft de doelgroepkinderen de afgelopen jaren met voorrang geplaatst en zal dat ook blijven doen. Wij vinden dat als er krapte aan middelen is, de onderwijsachterstandsgelden aan de kwetsbare kinderen besteed moet blijven worden.

De gevaren van harmoniseren voor (doelgroep)ouders

Bij Spelenderwijs gaan de inkomsten uit de ouderbijdragen van een half miljoen euro in 2018 omhoog naar 5,8 miljoen euro in 2019. Onder de ouders zijn er veel die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Zij moeten straks ook 8,02 euro per uur gaan betalen. Het risico dat we daardoor veel minder ouders gaan bereiken is groot en daarmee neemt de gelijke kans in het onderwijs af. De dreiging dat ouders de ouderbijdrage niet gaan betalen is groot. Dit heeft meteen effect op de liquiditeit van Spelenderwijs.

Ten slotte verwijs ik naar de bijlage: het artikel 'Ouders halen massaal peuters van voorschool vanwege kosten' (Het Parool, 12 september). Dit artikel schetst de schrijnende situatie in Amsterdam. Ik doe een beroep op ons allen om dit in Utrecht te voorkomen.

Bij vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met Carine Thesingh:
c.thesingh@spelenderwijsutrecht.nl / 06 22 22 10 98

Vrij, Onverveerd Het Parool

Ouders halen massaal peuters van voorschool vanwege kosten

© Dingena Mol

Ouders halen massaal hun kinderen van de voorschool nu die geld kost. In buurten waar het peuteronderwijs belangrijk is, is de terugloop het grootst.

DOOR: LORIANNE VAN GELDER 12 SEPTEMBER 2018, 12:00

De cijfers over de deelname aan de voorschool in Amsterdam zijn verontrustend, vinden gemeente, welzijnsorganisaties en scholen. Vooral het aantal 'doelgroepkinderen' (kinderen met een taalachterstand) op voorscholen is flink geslonken.

Waar een jaar geleden nog 85 procent van de 3795 doelgroeppeuters in de stad naar een voorschool ging, is dat gedaald tot 75 procent. In Zuidoost is het zelfs gedaald tot 68 procent. Ook niet-doelgroepkinderen zijn van de voorschool gehaald. Vorig jaar ging 40 procent naar een voorschool, nu is dat nog 35 procent.

Niet meer gratis

Sinds 1 januari betalen ouders een inkomens-afhankelijke bijdrage voor de voorschool. Dat is een gevolg van nieuwe landelijke regels. Doel was dat er geen verschil meer zou zijn tussen gratis peuterspeelzalen en betaalde kinderdagverblijven, wat segregatie in de hand werkte. Amsterdam was een van de laatste gemeenten die nog gratis peuteronderwijs hadden.

Ouders kunnen kinderopvangtoeslag aanvragen om de kosten te drukken - gezinnen die tot 120 procent van het minimuminkomen verdienen zijn 22 euro per kind per maand kwijt - maar gratis is het niet meer.

Harvey Sandriman, directeur van Swazoom, met voorscholen en kinderopvang in Zuidoost, vindt de leegloop op voorscholen dramatisch. Hij had er al voor gewaarschuwd: de ouders die hij bedient, kunnen de kosten niet opbrengen en ondervinden problemen bij het aanvragen van toeslagen. Bovendien weet hij dat de terugloop groter is dan nu uit de cijfers blijkt. Swazoom kampt met bijna 50 procent onbetaalde rekeningen. "Mensen proberen nog gratis mee te liften, maar dat is onhoudbaar."

75%

Het percentage peuters met taal- achterstand dat naar de voorschool gaat, zakte in een jaar van 85 naar 75.

68%

In Zuidoost bereikt de voorschool slechts 68 procent van de doelgroeppeuters, vorig jaar nog 84.

35%

Ook peuters zonder achterstand gaan minder vaak naar de voorschool: van 40 naar 35 procent.

Drukker

Ook bij Impuls, met 40 voorscholen en 20 kinderopvanglocaties in Nieuw-West, is de terugloop merkbaar. Directeur Otto Heijst zag 20 procent van de peuters afhaken. "Het gaat niet alleen om de minimuminkomens, we zien ook middeninkomens wegblijven, omdat ze het te duur vinden en de administratie te complex is."

Basisscholen vrezen de terugloop, die over ruim een jaar effect in de kleuterklas zal hebben. BartJan Commissaris, directeur van basisschool de Polsstok in Zuidoost: "Zonder voorschool is er meer te repareren. Hoe later een taalachterstand in beeld is, hoe moeilijker het is om bij te trekken. We krijgen het nog drukker."

Sandriman ziet peuters binnenkomen die nauwelijks een woord kunnen zeggen en bij lange na niet klaar zijn om zonder hulp van een voorschool naar de kleuterklas te gaan.

"Ze kunnen soms niet eens kauwen, omdat ze thuis alleen een zuigfles krijgen." Hij pleit er net als anderen voor de voorschool weer gratis te maken. Maar dat kan de gemeente niet zomaar doen.

Geschrokken

Onderwijswethouder Marjolein Moorman (PvdA) is geschrokken van de cijfers. "Een achterstand op 4-jarige leeftijd haal je eigenlijk niet meer in," aldus Moorman. Het college stelt nu een extra investering van 7 miljoen euro voor.

Dat is om voor de laagste inkomens de bijdrage te beperken tot 17 euro per maand ('een euro per dag'), om de leeftijd te verlagen van 2,5 naar 2 jaar en de duur uit te breiden van 15 naar 16 uur per week.

Toch zal de echte winst uit Den Haag moeten komen. Amsterdam lobbyt bij de minister van Onderwijs om als gemeente meer te mogen doen, zoals het hele bedrag voor de voorschool voor doelgroepkinderen vergoeden. Als dat lukt, zal dat de gemeente miljoenen euro's extra kosten.

13.390 peuters

Van alle 553 kinderdagverblijven in de stad is ongeveer de helft voorschool. Voorscholen zijn er vaak in halve dagen van ongeveer vijf uur per dag en zijn vooral bedoeld om spelenderwijs te leren.

Alle 13.390 peuters in de stad ('doelgroep en niet-doelgroep') hebben nu recht op 15 uur voorschool per week, maar de kosten variëren per gezin, vanwege de inkomensafhankelijke toeslag die via de Belastingdienst moet worden aangevraagd.

Link naar het artikel:

<https://www.parool.nl/amsterdam/ouders-halen-massaal-peuters-van-voorschool-vanwege-kosten~a4604367/>